

Van Mourik Broekmanweg 6
2628 XE Delft
Postbus 49
2600 AA Delft

www.tno.nl

T +31 88 866 30 00
F +31 88 866 30 10

TNO-rapport

TNO 2017 R10109

Herziening rentecomponent NHC/NIC

Datum	26 januari 2017
Auteur(s)	Stefan van Heumen
Exemplaarnummer	0100303101
Oplage	
Aantal pagina's	28 (incl. bijlagen)
Aantal bijlagen	3
Opdrachtgever	NZa
Projectnaam	NZa Herziening rentecomponent NHC tarief
Projectnummer	060.25776

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor opdrachten aan TNO, dan wel de betreffende terzake tussen de partijen gesloten overeenkomst.

Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belanghebbenden is toegestaan.

© 2017 TNO

Samenvatting

Vanaf 2018 zal er voor de langdurige zorg, curatieve geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en forensische zorg sprake zijn van volledige prestatiebekostiging tegen een integraal tarief. In het advies van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) over het onderhoud van de normatieve huisvestingscomponent (NHC) in de langdurige intramurale zorg (februari 2012) is opgenomen dat in 2017 een formele evaluatie en mogelijk herziening van de NHC zal plaatsvinden. In de formele evaluatie wordt bekeken of het voortschrijdend gemiddelde van rente en/of inflatie zodanig afwijkt van de uitgangspunten uit 2012 dat herberekening van de NHC moet worden overwogen. Daarbij worden in principe geen wijzigingen doorgevoerd, 'tenzij' rente en/of inflatie op het moment van evaluatie buiten de gestelde bandbreedtes van plus en min 0,5% valt.

In dit kader heeft de NZa aan TNO verzocht om een onderzoek uit te voeren naar, en te adviseren over, de rentecomponent in de NHC en normatieve inventariscomponent (NIC), en de dientengevolge benodigde herijking van het NHC rekenmodel, ten einde een uitspraak te kunnen doen over de te hanteren berekeningssystematiek voor de integrale tarieven vanaf het jaar 2018. De uitkomsten van dit onderzoek leiden mogelijk tot een herberekening van de huidige NHC's.

Uit dit onderzoek blijkt dat de mutatie van het voortschrijdend gemiddelde van de 10-jaars IRS over de voorgaande periode buiten de bandbreedte van plus of min 0,5% ten opzichte van de rekenrente van 5% valt, waarmee een bijstelling van de rekenrente uit de NHC-berekening is gerechtvaardigd.

Op basis van de gemiddelde rente van werkelijk afgesloten langlopende leningen van Wlz-, curatieve GGZ- en forensische zorginstellingen over een periode van vijftientig jaar, wordt voorgesteld om voor de periode vanaf 2018 in de NHC-berekening binnen het integraal tarief uit te gaan van een rekenrente van 4,1%. Daarbij adviseert TNO om binnen de integrale tarieven vanaf 2018 de rentecomponent in de NHC-berekening vijfjaarlijks te blijven evalueren en te baseren op de ontwikkeling van de gemiddelde rente van lopende leningen van Wlz-, curatieve GGZ- en forensische zorginstellingen met een looptijd van 10 jaar of meer.

TNO adviseert om, als alle onderhoudskosten (met uitzondering van grootschalig onderhoud) in het NHC tarief zouden worden meegenomen, het in de NHC gehanteerde onderhoudspercentage van 0,8% op te hogen naar 2,0%. De reguliere onderhoudskosten zullen dan wel in mindering moeten worden gebracht op de binnen het ZZP c.q. zorgprofiel tarief opgenomen materiële kosten.

De toevoeging van een vergoeding voor het gederfd rendement op eigen vermogen (VGREV) aan de ZZP c.q. zorgprofiel tarieven heeft slechts beperkt invloed op de NHC en kan, volgens TNO, voor een klein deel een dubbele risicovergoeding binnen de integrale tarieven opleveren. Om dit te kunnen kwantificeren, zou een vervolgonderzoek noodzakelijk zijn naar de verhouding tussen vreemd en eigen vermogen in (nieuw)bouwinvesteringen van zorginstellingen.

De renteherziening voor de NHC ressorteert in een substantieel effect op het macro-economisch budget, te weten een besparing van circa € 250 mln. op jaarbasis.

De ontwikkeling van de mediane rente van leningen met een looptijd van 5 tot 10 jaar in de langdurige zorg, rechtvaardigt ook een eventuele bijstelling van de rekenrente voor de NIC. Voorgesteld wordt om voor de periode vanaf 2018 voor de NIC uit te gaan van een rekenrente van 3,2%.

Inhoudsopgave

	Samenvatting	2
1	Inleiding	5
2	Evaluatie 10-jaars IRS	7
3	Advies herziening NHC	10
3.1	Rekenrente op basis van werkelijk afgesloten leningen.....	10
3.2	Evaluatie en onderhoud rentecomponent in NHC vanaf 2018	10
3.3	Vergoeding onderhoudskosten.....	11
4	Gevolgen VGREV voor integrale tarieven 2018.....	14
5	Effect herziening NHC op macro-economisch budget	16
5.1	Effect renteherziening.....	16
5.2	Effect verhoging onderhoudscomponent.....	16
6	Aanpassing rentepercentage NIC	17
7	Conclusie.....	18
8	Ondertekening	19
	Bijlage(n)	
	A Bronnen	
	B Berekening macro-effect renteherziening NHC	
	C Berekening macro-effect aanpassing onderhoudscomponent in NHC	

1 Inleiding

Voor de normering van de huisvestingslasten (de kapitaallasten) in de langdurige zorg is in 2012 de normatieve huisvestingscomponent (NHC) geïntroduceerd. De basis van de NHC zijn de vierkante meters vloeroppervlakte uit de “bouwnormen” zoals die in 2008 golden, die leiden tot investeringsbedragen per cliënttype of zorgzwaartepakket (ZZP). Hierbij zijn uitgangspunten gehanteerd ten aanzien van de parameters looptijd, rente, indexering, onderhoud en bezetting, om een tarief per dag te berekenen, waarbij de historische investering wordt terugverdiend. Voor de normering van de inventariskosten is de normatieve inventariscomponent (NIC) geïntroduceerd. Deze normatieve vergoeding bestaat uit een jaarlijkse bijdrage die voldoende is om, over de gehele levenscyclus van inventaris de rente en afschrijvingskosten, rekening houdend met een beperkte mate van (frictie)leegstand en bij een vastgestelde investeringsnorm, te dekken.

Vanaf 2018 zal er sprake zijn van volledige prestatiebekostiging tegen een integraal tarief. In februari 2012 heeft de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) aan het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een advies uitgebracht over het onderhoud van de NHC in de langdurige intramurale zorg. Omdat voor de curatieve geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en forensische zorg de introductie van de NHC destijds nog in voorbereiding was, bleven deze sectoren buiten het onderhoudsadvies van de NZa. In het onderhavige adviesrapport worden de curatieve GGZ en forensische zorg wel meegenomen. In het onderhoudsplan van de NZa is opgenomen dat in 2017 een formele evaluatie en mogelijk herziening van de NHC zal plaatsvinden. In de formele evaluatie wordt bekeken of het voortschrijdend gemiddelde van rente en inflatie zodanig afwijkt dat herberekening van de NHC noodzakelijk is. Daarbij worden in principe geen wijzigingen doorgevoerd, 'tenzij' rente en/of inflatie op het moment van evaluatie buiten de gestelde bandbreedtes van plus en min 0,5% valt.

In dit kader heeft de NZa aan TNO verzocht om een onderzoek uit te voeren naar, en te adviseren over, de rentecomponent in de NHC en NIC, en de dientengevolge benodigde herijking van het NHC rekenmodel, om een uitspraak te kunnen doen over de te hanteren berekeningssystematiek voor de integrale tarieven vanaf het jaar 2018. De uitkomsten van dit onderzoek leiden mogelijk tot een herberekening van de huidige NHC's. Daarnaast vraagt de NZa zich af welk effect het voor de NHC heeft als aan de ZZP (zorgprofiel) tarieven een component voor gederfd rendement op eigen vermogen wordt toegevoegd. En of er dan - in het geval van integrale tarieven - niet sprake is van een dubbele risicovergoeding.

Het onderzoek dient antwoord te geven op de volgende vragen:

- a. Blijft de 5% rekenrente uit de NHC-berekening van 2012 binnen de voorgestelde bandbreedte van plus of min 0,5% van het voortschrijdend gemiddelde van de 10-jaars Interest Rate Swap (IRS) over de voorgaande periode?

Indien de uitkomst buiten de bandbreedte valt:

- b. Welk rentepercentage zou in de NHC moeten worden gehanteerd vanaf het jaar 2018?
- c. Op welk moment en op welke wijze zou vervolgens de rentecomponent in de NHC moeten worden geëvalueerd?

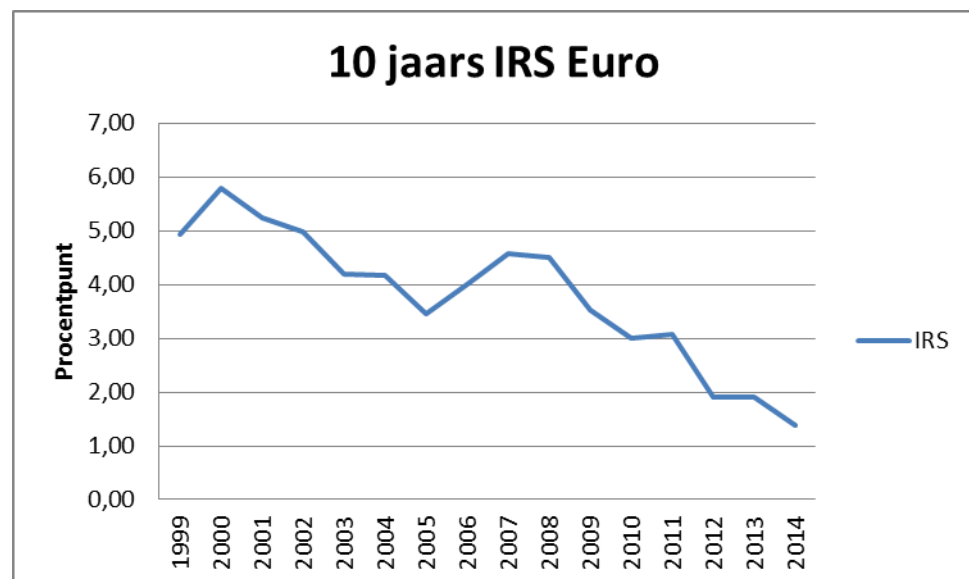
- d. Welk onderhoudspercentage zou in de NHC moeten worden opgenomen, als alle onderhoudskosten (met uitzondering van grootschalig onderhoud) in het NHC tarief zouden worden meegenomen?
- e. Wordt, na herijking van de NHC, het rekenmodel NHC door TNO aangepast (Oorspronkelijke TNO-rekenmodel 2011 met nieuw rentepercentage).
- f. Indien vanaf het jaar 2018 een component voor gederfd rendement op eigen vermogen aan de ZZP (zorgprofiel) tarieven wordt toegevoegd, welk effect heeft dit voor de NHC?
- g. Wat is (de inschatting van) het financiële effect van de aanpassing van de rentecomponent NHC op het Budgettair Kader Wet langdurige zorg (Wlz)?
- h. Welk rentepercentage zou gehanteerd moeten worden voor de NIC vanaf het jaar 2018?

In de volgende hoofdstukken wordt antwoord gegeven op de bovenstaande vragen. Het aangepaste rekenmodel NHC maakt integraal onderdeel uit van dit advies, maar wordt separaat aangeleverd. Dit advies zal door de NZa worden betrokken in de bepaling en het onderhoud van de integrale tarieven die vanaf 2018 per zorgzwaartepakket (ZZP) c.q. zorgprofiel in de langdurige zorg zullen gelden.

2 Evaluatie 10-jaars IRS

Voor de ontwikkeling van de rente adviseert de NZa¹ om uit te gaan van de ontwikkeling van een referentierente en deze referentierente te monitoren. Als op het evaluatiemoment blijkt dat de referentierente muteert buiten een vooraf bepaalde bandbreedte, kan de NHC worden herberekend. De meest geschikte rente hiervoor is de IRS (Interest Rate Swap). De IRS is een algemeen geaccepteerde benchmark voor de lange rente, vergelijkbaar met de Euribor die gehanteerd wordt voor de korte rente. De IRS is niet nieuw in het beleid van de NZa, tot 1 januari 2009 werd zij gehanteerd als basisrente voor de rentenormering. Door het algemene karakter van de IRS is deze nauwelijks beïnvloedbaar door leen- of verstrekingsbeleid van zorgaanbieders en banken. Specifiek adviseert de NZa om bij de evaluatie uit te gaan van de mutatie van de 10-jaars IRS. Tien jaar is een veel voorkomende rentevaste periode voor vastgoed.

TNO onderschrijft het uitgangspunt dat de 10-jaars IRS een goede graadmeter is voor de langlopende kapitaalmarktrente en als referentie kan dienen voor de herziening van de rekenrente voor de NHC. Een intramurale zorginstelling heeft veel materiële vaste activa (waaronder huisvesting en inventaris), waarvoor zij veelal langlopende leningen aangaan. Bij leningen met een langere renteperiode bewegen de hypotheekrente en de leenrente vaak mee met de kapitaalmarktrente. En bij een langere looptijd wordt normaal gesproken de rente hoger.

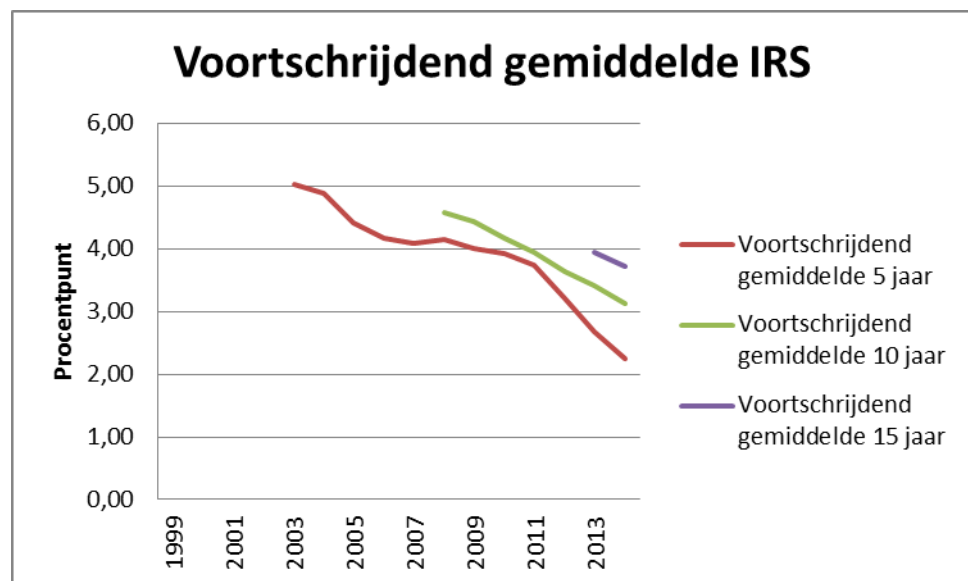

Figuur 1. Ontwikkeling 10-jarige Interest Rate Swap (bron: Wallich & Matthes)

Voor de bepaling van de mutatie is allereerst de gemiddelde stand van de 10-jaars IRS over de voorgaande vijf, tien en vijftien jaar op peildatum 2014 bepaald (zie figuur 2). Het voortschrijdende gemiddelde van de 10-jaars IRS over de voorgaande vijf jaar bedroeg ultimo 2014 2,26%. Het voortschrijdende gemiddelde over de voorgaande tien jaar bedroeg ultimo 2014 3,14%. Het voortschrijdende gemiddelde over de voorgaande vijftien jaar bedroeg ultimo 2014 3,72%.

¹ NZa. Advies NHC-onderhoud Langdurige Intramurale Zorg. Februari 2012.

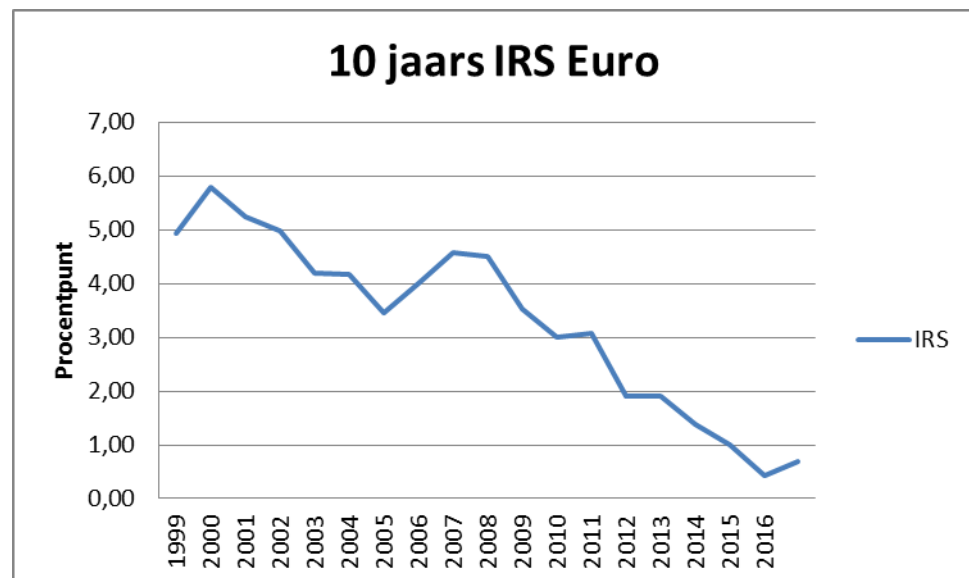
Volgens het NZa-advies NHC-onderhoud van februari 2012 is het startpunt voor de bepaling van de mutatie het voortschrijdende gemiddelde van de 10-jaars IRS over de voorgaande tien jaar op peildatum 1 juni 2011, dat destijds 4,04% bedroeg. Ten opzichte van de vastgestelde normrente van 5,0% impliceert dit een specifieke “risico-opslag” van 0,96%. Deze “risico-opslag” dient ook op de actuele gemiddelde stand van de 10-jaars IRS gezet te worden, voordat bepaald kan worden of het resultaat buiten de bandbreedte van +/- 0,5% ten opzichte van de rekenrente valt. Het voortschrijdende gemiddelde van de 10-jaars IRS over de voorgaande tien jaar bedroeg ultimo 2014 3,14%. Dit komt vermeerderd met de “risico-opslag” van 0,96% uit op een rentestand van 4,1%, die daarmee buiten de bandbreedte van plus of min 0,5% ten opzichte van de rekenrente valt.

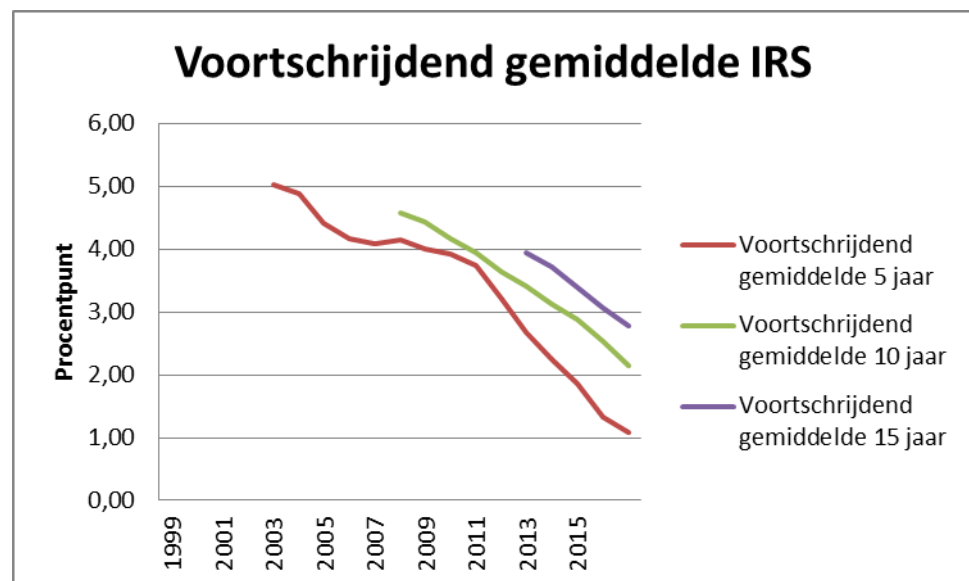
Figuur 2. Voortschrijdend gemiddelde van 10-jarige IRS over voorgaande 5, 10 en 15 jaren

Vanaf 2014 is de 10-jaars IRS verder gezakt naar 0,45% in april 2015, om vervolgens te stijgen naar 1,29% in juni 2015. Na deze periode is de 10-jaars IRS blijven dalen tot het dieptepunt in september 2016 van 0,25%. Inmiddels is weer sprake van een stijging. De stand van de 10-jarige IRS bedroeg medio december 2016 0,74% (bron: Wallich & Matthes). Het gemiddelde over de laatste twee jaren (2015 en 2016) bedroeg circa 0,72%. Hiermee zijn de voortschrijdende gemiddelde waarden nog verder gezakt ten opzichte van ultimo 2014. Onze verwachting is echter dat de IRS, en uiteindelijk ook het voortschrijdend gemiddelde van de IRS, weer zullen gaan stijgen. Gezien de volatiliteit is het van belang om de ontwikkeling te blijven volgen.

Op basis van voorlopige data over de jaren 2015 en 2016 ziet de ontwikkeling van de 10-jarige IRS en het voortschrijdend gemiddelde daarvan er als volgt uit:

Figuur 3. Ontwikkeling 10-jarige Interest Rate Swap o.b.v. voorlopige data 2015-2016 (bronnen: CBS, Wallich & Matthes)

Figuur 4. Voortschrijdend gemiddelde van 10-jarige IRS over voorgaande 5, 10 en 15 jaren o.b.v. voorlopige data 2015 en 2016

Geconcludeerd wordt dat de mutatie van het voortschrijdend gemiddelde van de 10-jaars IRS over de voorgaande periode buiten de bandbreedte van 5% plus of min 0,5% valt, waarmee een bijstelling van de rekenrente uit de NHC-berekening is gerechtvaardigd.

3 Advies herziening NHC

3.1 Rekenrente op basis van werkelijk afgesloten leningen

In de NHC is het uitgangspunt dat zorgaanbieders een reële vergoeding moeten krijgen voor de kosten van rente en afschrijving op hun onroerend goed. De 5% rente die gehanteerd wordt als rekenrente in de NHC-berekening impliceert een risico-opslag voor een gemiddelde instelling over een lange periode. De gehanteerde 5% is namelijk afgeleid van onderzoek naar de werkelijk afgesloten leningen van instellingen over een periode van twintig jaar (1986-2007)².

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) brengt in opdracht van het ministerie van VWS jaarlijks een rapportage uit waarin inzicht wordt gegeven in de relatie van de door de zorginstellingen werkelijk betaalde rente met de algemene kapitaal- en geldmarktrente en een vergelijking met de door de NZa vergoede rente via genormeerde tarieven. De voor het jaarlijkse onderzoek van het CBS gehanteerde leningengegevens zijn afkomstig uit door zorgconcerns bij het CIBG gedeponeerde jaarrekeningen.

Op basis van de laatste CBS-rapportage over de renteontwikkeling van AWBZ zorginstellingen bedroeg eind 2014 de gemiddelde rente van werkelijk afgesloten leningen van AWBZ instellingen (inclusief de curatieve GGZ) over een periode van vijftientig jaar (1990-2014) met een looptijd van 10 tot 20 jaar 3,91%, van 20 tot 30 jaar 4,13%, van 30 tot 40 jaar 4,07% en 40 jaar of langer 4,23%³. De gemiddelde rente van lopende leningen met een looptijd van 10 jaar of meer bedroeg eind 2014 circa 4,09%. Dit percentage ligt beduidend hoger dan het rentepercentage waarmee men eind 2016 een 10-jarige lening zou kunnen aangaan (zie ook de stand van 10-jaars IRS in het vorige hoofdstuk). In verhouding tot de afgelopen 25 jaar is de afgelopen 5 jaar sprake van een lage rentestand, waarbij voor 2016 ook gesproken kan worden van een historisch dieptepunt.

Voorgesteld wordt om voor de periode vanaf 2018 in de NHC-berekening binnen het integraal tarief uit te gaan van een rekenrente van 4,1%, de gemiddelde rente van lopende leningen met een looptijd van 10 jaar of meer (stand eind 2014).

3.2 Evaluatie en onderhoud rentecomponent in NHC vanaf 2018

De NZa stelt zich in haar advies over NHC-onderhoud⁴ op het standpunt dat vanaf 2018 een algemene methodiek voor aanpassing van de tarieven aan ontwikkelingen in de markt in de rede ligt, en kiest daarbij voor de in het advies beschreven variant 4 'Het indexeren van de integrale ZZP tarieven als geheel'. Feitelijk gaat het in deze variant niet om een aanpassing van de rente, maar om een algemene indexatie. Er wordt geen specifiek onderscheid meer gemaakt naar loonkosten, materiële kosten en kapitaallasten, maar er wordt uitgegaan van een algemeen indexcijfer. Dit indexcijfer kan bijvoorbeeld opgebouwd zijn uit een

² CBS. Ontwikkelingen rente AWBZ zorginstellingen 1986-2007. April 2010.

³ CBS. Ontwikkelingen rente AWBZ zorginstellingen 1990-2014. Juni 2016.

⁴ NZa. Advies NHC-onderhoud Langdurige Intramurale Zorg. Februari 2012.

(gewogen) gemiddelde van het OVA-percentage (loonkosten), het CEP-percentage (materiële kosten) en een index voor kapitaallasten. De onderliggende uitgangspunten voor de NHC worden in deze methodiek niet geactualiseerd. Deze variant sorteert voor op de toekomstige situatie van integrale tarieven in 2018. Wanneer het invoeringstraject vertraging oploopt of wanneer het bij nader inzien toch wenselijk is om de kapitaallasten apart inzichtelijk te houden, dan is middels deze variant het onderhoud van de aparte kapitaallastencomponent niet meer (goed) mogelijk.

In deze variant wordt zoals genoemd niet expliciet rekening gehouden met rentewijzigingen. Instellingen moeten zelf keuzes maken (bijvoorbeeld korte of lange termijn financiering), gebaseerd op eigen wensen en verwachtingen en niet omdat na een bepaalde periode de NZa de rente in de NHC-tarieven wijzigt.

Het juist in een periode met een ongekend lage rentestand bijstellen van de NHC en vervolgens vastleggen in een, alleen met behulp van een algemeen indexcijfer, bij te stellen integraal tarief, zal de zorginstellingen benadelen wanneer de rentestand weer fors stijgt. Het effect van een gewijzigde rentestand op de NHC is daarbij relatief groot (zie 5.1).

Daarom adviseert TNO om binnen de integrale tarieven de rentecomponent in de NHC-berekening vijfjaarlijks te blijven evalueren en te baseren op de ontwikkeling van de gemiddelde rente van lopende leningen van Wlz- en GGZ-instellingen met een looptijd van 10 jaar of meer. De beoogde vijfjaarlijkse termijn sluit aan bij de gemiddelde resterende looptijd van leningen van 10 jaar.

Daarbij lijkt TNO het, op basis van het verleden, reëel om het voortschrijdend gemiddelde van de 10-jaars IRS over de voorgaande 10 jaar te blijven toetsen aan de tot nu toe gehanteerde bandbreedte van plus of min 0,5% ten opzichte van de vastgestelde rekenrente (rekening houdend met een risico-toeslag van 0,96%).

TNO adviseert daarmee om te kiezen voor variant 5 'Het indexeren van integrale tarieven met vaste reguleringsperiodes voor herziening van de rente' uit het NZa-advies over NHC-onderhoud. Het voordeel van deze variant ten opzichte van de door de NZa beoogde variant 4 is dat rentewijzigingen worden meegenomen. Voor instellingen zijn daarmee de renterisico's beter af te dekken. Het mogelijke effect van deze variant is volgens de NZa dat de looptijd van de rentevaste periodes zal gaan aansluiten bij de periodiciteit van de renteaanpassingen van bijvoorbeeld 4 of 5 jaar binnen het onderhoud van de tarieven. Dit kan als een nadeel worden beschouwd, omdat het instellingen weerhoudt van het vastleggen van een mogelijk gunstigere rentevaste periode. Dit veronderstelde effect is niet direct terug te zien in de jaarlijkse beschouwingen van de renteontwikkelingen van zorginstellingen van het CBS.

Het CBS merkt op dat de begindatum van de rentevaste periode van de lening meer bepalend lijkt voor het gemiddelde rentepercentage, dan de totale looptijd van de lening. De begindatum van de huidige rentevaste periode wordt door de meeste zorginstellingen echter niet toegevoegd aan het overzicht langlopende leningen in de jaarrekening en daarom is het voor het CBS niet mogelijk om deze gegevens mee te nemen in de analyse.

3.3 Vergoeding onderhoudskosten

Onderdeel van de huisvestingslasten zijn de kosten voor onderhoud en instandhouding. TNO heeft eerder het aandeel van de onderhouds- en

instandhoudingskosten onderzocht voor de NHC voor onder andere de kinderspices en behandeling binnen de curatieve geestelijke gezondheidszorg (GGZ). Voorlopige conclusie van dit onderzoek was dat als alle onderhoudskosten (met uitzondering van grootschalig onderhoud) in het NHC tarief zouden worden opgenomen, dit naar verwachting leidt tot ophoging van de component voor onderhoud binnen de NHC van 0,8% naar 2,0% van de initiële investeringskosten. In de praktijk zijn er voor de langdurige zorg drie soorten onderhoud en instandhouding te onderscheiden:

Grootschalig onderhoud

Grootschalig onderhoud betreft een grootschalige verbouwing (functionele aanpassing) tijdens de gebruiksperiode van het gebouw. Voor de levensduur van de huisvesting wordt uitgegaan van een looptijd van 30 jaar zonder tussentijdse grootschalige investering voor functionele aanpassingen. Na die 30 jaar wordt het gebouw in haar geheel vervangen. Voor grootschalig onderhoud wordt om die reden dan ook geen vergoeding opgenomen in de NHC.

Kleinschalig jaarlijkse instandhouding ('calamiteiten' onderhoud)

Kleinschalig jaarlijkse instandhouding betreft de uitgaven voor kleine reparaties en onderhoud door spontaan optredende gebreken. Dit is bijvoorbeeld de reparatie van een lekkende kraan of beschadiging en het vervangen van niet werkend beslag van een deur. Voor dit kleinschalige onderhoud, ofwel vervangings- en instandhoudingsinvesteringen, is in de voor de langdurige zorg (ZZP's of zorgprofielen) gehanteerde NHC-methode een percentage van 0,8% van de nieuwbouwwaarde op jaarbasis opgenomen in de kapitaallastcomponent.

Regulier onderhoud

Regulier onderhoud is planbaar onderhoud waar gedurende de levensduur van het gebouw rekening mee wordt gehouden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het binnen- en buitenschilderwerk en het reguliere onderhoud aan technische installaties (onderhoudscontracten).

Dit type onderhoud maakt tot dusver geen onderdeel uit van de NHC-vergoeding binnen de langdurige zorg, maar wordt bekostigd via de materiële kosten in het ZZP c.q. zorgprofiel tarief.

De omvang van de vergoeding voor dit type onderhoudskosten in verhouding tot de jaarlijkse kapitaallasten komt het best tot uiting in de voormalige normeringen voor kleinschalig wonen. Voor deze categorie voorzieningen werden zowel de jaarlijkse kapitaallasten als de bijbehorende onderhoudskosten voor regulier onderhoud normatief vastgesteld. Vergelijking van deze kosten geeft een indruk van de omvang van de onderhoudskosten in relatie tot de jaarlijkse kapitaallasten.

De meest recente kapitaallasten voor kleinschalig wonen kunnen worden afgeleid uit de beleidsregel Kapitaallasten bestaande zorgaanbieders (CA-BR-1614). In tabel 1 zijn de jaarlijkse kapitaallasten voor kleinschalig wonen uit deze beleidsregel weergegeven (prijsspeil 2016).

In de beleidsregel Loon- en materiële kosten, definities en prestatiebeschrijvingen Kind en Jeugd GGZ intramuraal CA-423, staan de onderhoudskosten voor kleinschalig verblijf genoemd (prijsspeil 2010). Deze kosten zijn geïndexeerd naar prijspeil 2016 en ook weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: Kapitaallasten en onderhoud kleinschalig wonen

	Jaarlijkse kapitaallasten	Onderhoudskosten	Onderhoud tov kapitaallasten
Individueel verblijf	€ 8.601,14	€ 2.207,49	26%
Kleinschalig groepsverblijf licht	€ 5.875,18	€ 1.521,42	26%
Kleinschalig groepsverblijf zwaar	€ 8.616,35	€ 1.789,23	21%

Uit de vergelijking⁵ blijkt dat de vergoeding voor de reguliere onderhoudskosten circa 21% tot 26% van de jaarlijkse kapitaallasten bedragen. Dit komt overeen met circa 1% tot 1,3% van de initiële investeringskosten.

Aandeel vergoeding onderhoud en instandhouding in NHC

Het voor kleinschalige jaarlijkse instandhouding gehanteerde percentage van 0,8% van de nieuwbouwwaarde kan worden opgehoogd om ook de reguliere onderhoudskosten te dekken. Op basis van bovenstaande beleidsregels wordt een percentage van circa 40% (16% jaarlijkse instandhouding en 24% regulier onderhoud) van de jaarlijkse kapitaallasten reëel geacht voor de totale jaarlijkse kosten voor onderhoud en instandhouding van een verblijfs- en behandelvoorziening. Dit is circa 2,0% van de initiële investeringskosten. In de NHC-berekeningen zou dan ook een percentage van 2,0% van de investeringskosten moeten worden gehanteerd als vergoeding voor de totale jaarlijkse kosten voor onderhoud en instandhouding.

TNO is van mening dat de verhouding tussen onderhouds- en kapitaallasten op basis van genoemde beleidsregels voor kleinschalig wonen, ook van toepassing kan worden verklaard op de langdurige gehandicaptenzorg, ouderenzorg en GGZ (ZZP's of zorgprofielen). De expertopinie hierbij is dat bij kapitaalsintensievere zorgvoorzieningen de onderhoudskosten met dezelfde verhouding toenemen. TNO heeft dit echter niet kunnen baseren op daadwerkelijk kostenonderzoek naar onderhoud van zorggebouwen. TNO adviseert om, als alle onderhoudskosten (met uitzondering van grootschalig onderhoud) in het NHC tarief zouden worden meegenomen, het in de NHC gehanteerde onderhoudspercentage van 0,8% op te hogen naar 2,0%. Als de reguliere onderhoudskosten in het NHC tarief zouden worden opgenomen, dan zouden deze kosten wel in mindering moeten worden gebracht op de, binnen het ZZP c.q. zorgprofiel tarief opgenomen, materiële kosten.

⁵ Aangezien de informatie verkregen is uit twee verschillende niet direct gerelateerde beleidsregels, is ook gekeken naar de inmiddels vervallen beleidsregel Kleinschalig wonen CA-385. Dit is de laatste beleidsregel waarin zowel de jaarlijkse kapitaallasten voor kleinschalige woonvoorzieningen als de reguliere onderhoudskosten voor deze voorzieningen naast elkaar staan vermeld. Deze beleidsregel laat eenzelfde verhouding tussen kapitaallasten en onderhoudskosten zien als nu vermeld in tabel 1.

4 Gevolgen VGREV voor integrale tarieven 2018

Vanaf 2018 vervalt het overgangsregime en is er geen nacalculatie meer, waardoor er een nieuwe situatie ontstaat op basis van volledige prestatiebekostiging tegen een integraal tarief. Het nieuwe integrale tarief bekostigt loon, materieel en kapitaallasten van een instelling. Met name voor financiering van loon en materieel moet eigen vermogen worden aangehouden om bijvoorbeeld onderhanden werk te kunnen (voor)financieren. De NZa onderzoekt of voor de langdurige zorg ook een vergoeding voor het gederfd rendement op eigen vermogen (VGREV) moet worden opgenomen (vooruitlopend op besluitvorming hierover de komende jaren).

De NZa hanteert, volgens haar Algemeen kader tariefprincipes curatieve zorg art. 5⁶, als uitgangspunt: “dat ondernemersrisico een element is in de opbouw van het tarief. Dit element beoogt te compenseren voor de kosten van een financiële reserve die nodig is om risico's op te vangen die een zorgaanbieder niet zelf kan mitigeren en waarvoor geen verzekering mogelijk is. In de tarieven wordt hiervoor een opslag gehanteerd. Ter onderbouwing van deze opslag voor ondernemersrisico geldt een kostenpost ‘vergoeding voor gederfd rendement op eigen vermogen’. De hoogte van de vergoeding voor de kosten van het eigen vermogen wordt noodzakelijkerwijs normatief bepaald. De wijze waarop dit wordt berekend, wordt in de sectorspecifieke beleidsregels beschreven”.

Binnen de eerstelijnszorg wordt inmiddels bij een groot aantal gereguleerde zorgsectoren een toeslag voor VGREV toegepast. In deze sectoren is de VGREV gemiddeld 1,17% van de totale kosten, afgeleid van 7% van het gemiddeld eigen vermogen per deelsector. In de tweede lijn is een opslag voor VGREV nog maar beperkt toegepast. Alleen voor hyperbare geneeskunde is een opslag toegevoegd van 1,3%. Op het tarief voor verblijfszorg met betrekking tot intensieve kindzorg wordt het gemiddelde percentage voor de eerstelijnszorg van 1,17% toegepast. Ook in de opbouw van het tarief voor Verpleging en Verzorging wordt per 2017 de loon- en materiële component verhoogd met 1,17% als VGREV (Beleidsregel Verpleging en verzorging BR/REG-17113, ingangsdatum 1 januari 2017). In afwijking hiervan heeft de NZa voor de Zintuiglijk gehandicaptenzorg, op basis van het capital asset pricing model (CAPM), een vergoedingspercentage van 1,47% bepaald (Beleidsregel Prestaties en tarieven Zintuiglijk gehandicaptenzorg BR/REG-17122, ingangsdatum 1 januari 2017).

De NZa heeft aan TNO gevraagd welk effect het voor de NHC heeft als aan de ZZP (zorgprofiel) tarieven een component voor gederfd rendement op eigen vermogen wordt toegevoegd. En of er dan - in het geval van integrale tarieven - niet sprake is van een dubbele risicovergoeding.

Huisvesting wordt over het algemeen voor een relatief groot deel gefinancierd met vreemd vermogen (leningen waarover een meetbare rente betaald moet worden) en voor een relatief klein deel met eigen vermogen. De verschaffer van het eigen vermogen loopt doorgaans meer risico op zijn investering dan een bank op zijn lening. De verschaffer van het eigen vermogen verwacht daarom normaal

⁶ NZa. Beleidsregel BR/CU-5149. Algemeen kader tariefprincipes curatieve zorg. Ingangsdatum 1 januari 2017.

gesproken een hoger rendement op die investering dan een bank. Bedrijfseconomisch geldt gederfd rendement op het eigen vermogen als een kostenpost. Die kosten zijn echter niet te meten omdat er geen uitgaven aan ten grondslag liggen, in tegenstelling tot kosten van vreemd vermogen (betaalde rente op leningen). Het eigen vermogen zelf is wel meetbaar. De VGREV dient daarom normatief te worden vastgesteld en kan gebaseerd worden op het gemiddelde totale eigen vermogen.

Door de VGREV te baseren op het gemiddelde totale eigen vermogen van een langdurige zorginstelling en dit te relateren aan de totale kosten (loon- en materiële component van de ZZP c.q. zorgprofiel tarieven) van een instelling, dient, volgens TNO, rekening te worden gehouden met het risico van een deels dubbele vergoeding binnen de integrale tarieven. Het betreft het deel van huisvestingsinvesteringen, dat niet wordt gefinancierd met vreemd vermogen, maar waarvoor wel een rentevergoeding via de NHC wordt toegekend. De toevoeging van een VGREV component aan de ZZP c.q. zorgprofiel tarieven heeft slechts beperkt invloed op de NHC, omdat (nieuw)bouw voor een relatief groot deel wordt gefinancierd met vreemd in plaats van eigen vermogen. De verhouding tussen vreemd en eigen vermogen in (nieuw)bouwinvesteringen van zorginstellingen is in dit onderzoek buiten beschouwing gebleven. Om hierover meer informatie te krijgen, zou een vervolgonderzoek noodzakelijk zijn.

5 Effect herziening NHC op macro-economisch budget

5.1 Effect renteherziening

Met behulp van het separaat aan de NZa toegezonden NHC-rekenmodel is het effect van de bijstelling van de rekenrente van 5% naar 4,1% op de NHC prijs te berekenen.

De impact van een aanpassing van de rekenrente van 5% naar 4,1% heeft een effect op de NHC prijs van circa -10,3% (alle andere veronderstellingen ongewijzigd). Dit percentage volgt uit het NHC rekenmodel.

Met behulp van de productiedata van de aantallen gerealiseerde ZZP's over het jaar 2015 kan de impact op het macro-economisch budget op jaarbasis worden berekend. Door de aantallen ZZP's (zorgprofielen) te vermenigvuldigen met de mutatie van de NHC's op peildatum 2016 als gevolg van de renteherziening kan het macro-effect worden bepaald. Op jaarbasis bedraagt het effect voor de gehele langdurige zorg een besparing op het macrobudget van circa € 250 mln.. Dit betreft een vermindering van € 146 mln. op het macrobudget voor de V&V-sector, € 89 mln. voor de gehandicaptenzorg, € 10 mln. voor de GGZ en € 5 mln. voor overige basisprestaties (zie bijlage B).

5.2 Effect verhoging onderhoudscomponent

Indien de reguliere onderhoudskosten niet in mindering zouden worden gebracht op de, binnen het ZZP c.q. zorgprofiel tarief opgenomen, materiële kosten, kan het macro-effect van het verhogen van de onderhoudscomponent in de NHC-berekening, op overeenkomstige wijze als voor het effect van de renteherziening, worden berekend.

De impact van een aanpassing van de onderhoudscomponent in de NHC-berekening van 0,8% naar 2,0% heeft een effect op de NHC prijs van circa 20,7% (alle andere veronderstellingen ongewijzigd). Dit percentage volgt uit het NHC rekenmodel.

De NHC bestaat uit een met behulp van de netto contante waarde methodiek berekend kapitaallastenbedrag (rente en aflossing) van een nieuwbouwinvestering, vermeerderd met een percentage voor jaarlijks onderhoud en een leegstandspercentage van 3,0%. De kapitaallasten bedragen (inclusief leegstand) 5,0% van het investeringsbedrag. Het gehanteerde onderhoudspercentage in de NHC bedraagt 0,8%. De toename van de onderhoudscomponent met 1,2% betekent dus een toename van de NHC van 5,8% naar 7,0%, ofwel circa 20,7% op de huidige tarieven.

Op jaarbasis bedraagt het effect van deze verandering voor de gehele langdurige zorg een kostenverschuiving van circa € 502 mln. waarvan € 293 mln. voor de V&V-sector, € 179 mln. voor de gehandicaptenzorg, € 20 mln. voor de GGZ en € 10 mln. voor overige basisprestaties (zie bijlage C).

6 Aanpassing rentepercentage NIC

Voor de normatieve inventaris component (NIC) wordt gerekend met een rente van 4%. De reden dat met een lager percentage dan voor de NHC wordt gerekend is dat inventaris aanzienlijk sneller wordt afgeschreven dan vastgoed. Bij de financiering van een deel van de activa (inventaris) zal, volgens de NZa⁷, eerder sprake zijn van middellange leningen (tot 10 jaar) in vergelijking met vastgoedfinanciering. De gehanteerde 4% is gebaseerd op de mediane rente van leningen met een looptijd van 5 tot 10 jaar in de langdurige zorg eind 2011⁸.

De NZa heeft TNO gevraagd welk rentepercentage zou moeten worden gehanteerd voor de NIC vanaf 2018. Voor de beantwoording van deze vraag is het uitgangspunt het TNO-rapport "Herijking inventariskosten AWBZ" van maart 2012.

Voor leningen met een kortere looptijd, van 5 tot 10 jaar, ligt eind 2014 de gemiddelde rente op 3,2% en de mediane rente op 3,15%⁹.

De ontwikkeling van de mediane rente van leningen met een looptijd van 5 tot 10 jaar in de langdurige zorg, rechtvaardigt ook een eventuele bijstelling van de rekenrente voor de NIC. Voorgesteld wordt aan te sluiten op de gemiddelde rente en derhalve voor de periode vanaf 2018 voor de NIC uit te gaan van een rekenrente van 3,2%.

⁷ NZa. Beleidsregel BR/REG-17139. Tarieven normatieve huisvestingscomponent (NHC) en normatieve inventariscomponent (NIC) bestaande zorgaanbieders. Juli 2016.

⁸ CBS. Ontwikkelingen rente AWBZ zorginstellingen 1987-2011. Juni 2012.

⁹ CBS. Ontwikkelingen rente AWBZ zorginstellingen 1990-2014. Juni 2016.

7 Conclusie

De mutatie van het voortschrijdend gemiddelde van de 10-jaars IRS over de voorgaande periode valt buiten de bandbreedte van 5% plus of min 0,5%, waarmee een bijstelling van de rekenrente uit de NHC-berekening zou zijn gerechtvaardigd.

Voorgesteld wordt om gelet op de gemiddelde rente van lopende leningen met een looptijd van 10 jaar of meer voor de periode vanaf 2018 in de NHC-berekening binnen het integraal tarief uit te gaan van een rekenrente van 4,1%.

TNO adviseert om binnen de integrale tarieven vanaf 2018 de rentecomponent in de NHC-berekening vijfjaarlijks te blijven evalueren en te baseren op de ontwikkeling van de gemiddelde rente van lopende leningen van Wlz en GGZ instellingen met een looptijd van 10 jaar of meer.

TNO adviseert om, indien alle onderhoudskosten (met uitzondering van grootschalig onderhoud) in het NHC tarief zouden worden meegenomen, het in de NHC gehanteerde onderhoudspercentage van 0,8% op te hogen naar 2,0%. De reguliere onderhoudskosten zullen dan wel in mindering moeten worden gebracht op de binnen het ZZP c.q. zorgprofiel tarief opgenomen materiële kosten.

De toevoeging van een VGREV component aan de ZZP c.q. zorgprofiel tarieven heeft slechts beperkt invloed op de NHC en er dient, volgens TNO, rekening te worden gehouden met het risico van een deels dubbele vergoeding binnen de integrale tarieven. Om dit te kunnen kwantificeren, zou een vervolgonderzoek noodzakelijk zijn naar de verhouding tussen vreemd en eigen vermogen in (nieuw)bouwinvesteringen van zorginstellingen.

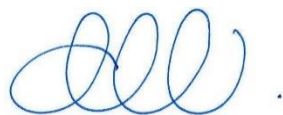
De renteherziening voor de NHC ressorteert in een substantieel effect op het macro-economisch budget, te weten een besparing van circa € 250 mln. op jaarbasis. Dit betreft een vermindering van € 146 mln. op het macrobudget voor de V&V-sector, € 89 mln. voor de gehandicaptenzorg, € 10 mln. voor de GGZ en € 5 mln. voor overige basisprestaties.

De ontwikkeling van de mediane rente van leningen met een looptijd van 5 tot 10 jaar in de langdurige zorg, rechtvaardigt ook een eventuele bijstelling van de rekenrente voor de NIC. Voorgesteld wordt om voor de periode vanaf 2018 voor de NIC uit te gaan van een rekenrente van 3,2%.

8 Ondertekening

Delft, 26 januari 2017

TNO

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a final vertical stroke.A handwritten signature in blue ink, featuring a stylized 'S' and 'P' followed by 'M' and 'van Heumen'.

Ir. A.C. (Nancy) Westerlaken
Research manager

Ir. S.P.M. (Stefan) van Heumen
Auteur

A handwritten signature in blue ink, with a large 'N' and 'G' followed by 'Egter van Wissekerke'.

Ing. N.G. (Norman) Egter van Wissekerke
Reviewer

A Bronnen

1. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Kamerbrief “Integrale tarieven voor de langdurige zorg en de gehele GGZ”. Juni 2011.
2. NZa. Advies NHC-onderhoud Langdurige Intramurale Zorg. Februari 2012.
3. TNO. Herijking inventariskosten AWBZ. Maart 2012.
4. CBS. Ontwikkelingen rente AWBZ zorginstellingen 1986-2007. April 2010.
5. CBS. Ontwikkelingen rente AWBZ zorginstellingen 1987-2011. Juni 2012.
6. CBS. Ontwikkelingen rente AWBZ zorginstellingen 1990-2014. Juni 2016.
7. CBS. Maatwerktabel Ontwikkelingen rente WLZ Zorginstellingen 1991-2015. November 2016.
8. NZa. Beleidsregel BR/REG-17139. Tarieven normatieve huisvestingscomponent (NHC) en normatieve inventariscomponent (NIC) bestaande zorgaanbieders. Juli 2016.
9. NZa. Beleidsregel BR/CU-5149. Algemeen kader tariefprincipes curatieve zorg. Ingangsdatum 1 januari 2017.
10. Infogram Wallich & Matthes. www.wallich.eu.

B Berekening macro-effect renteherziening NHC

ZZP	Productie per dag (2015) in aantal ZZP's	NHC per dag (2016)	NHC per dag als rente 4,1% (2016)	Effect mutatie NHC per jaar
VV01	1.107	€ 25,47	€ 22,84	€ -1.061.258
VV02	4.023	€ 26,75	€ 23,99	€ -4.051.558
VV03 excl. BH	9.486	€ 29,20	€ 26,19	€ -10.428.068
VV04 excl. BH	21.079	€ 29,62	€ 26,56	€ -23.504.697
VV05 excl. BH	6.989	€ 29,15	€ 26,15	€ -7.663.726
VV06 excl. BH	8.235	€ 29,07	€ 26,07	€ -9.005.062
VV07 excl. BH	560	€ 30,02	€ 26,93	€ -632.257
VV08 excl. BH	198	€ 30,92	€ 27,73	€ -230.508
VV09b excl. BH	4	€ 28,29	€ 25,37	€ -4.175
VV10 excl. BH	14	€ 30,92	€ 27,73	€ -16.375
VV03 incl. BH	150	€ 29,64	€ 26,58	€ -167.741
VV04 incl. BH	2.288	€ 30,06	€ 26,96	€ -2.589.280
VV05 incl. BH	42.928	€ 30,06	€ 26,96	€ -48.538.898
VV06 incl. BH	16.214	€ 30,72	€ 27,55	€ -18.735.384
VV07 incl. BH	13.112	€ 31,67	€ 28,41	€ -15.619.106
VV08 incl. BH	2.240	€ 32,57	€ 29,21	€ -2.743.672
VV09b incl. BH	561	€ 38,50	€ 34,53	€ -812.389
VV10 incl. BH	192	€ 32,57	€ 29,21	€ -235.470
Totaal V&V	129.381			€ -146.039.624

ZZP	Productie per dag (2015) in aantal ZZP's	NHC per dag (2016)	NHC per dag als rente 4,1% (2016)	Effect mutatie NHC per jaar
VG01 excl. DB	234	€ 23,72	€ 21,28	€ -208.390
VG02 excl. DB	1.601	€ 23,72	€ 21,28	€ -1.424.427
VG03 excl. BH excl. DB	4.150	€ 23,72	€ 21,28	€ -3.691.345
VG04 excl. BH excl. DB	1.355	€ 23,72	€ 21,28	€ -1.205.627
VG05 excl. BH excl. DB	305	€ 21,66	€ 19,44	€ -247.843
VG06 excl. BH excl. DB	1.779	€ 21,66	€ 19,44	€ -1.444.480
VG07 excl. BH excl. DB	26	€ 21,66	€ 19,44	€ -20.763
VG08 excl. BH excl. DB	85	€ 29,18	€ 26,18	€ -92.915
VG01 incl. DB	68	€ 30,94	€ 27,76	€ -78.324
VG02 incl. DB	635	€ 30,94	€ 27,76	€ -736.347
VG03 excl. BH incl. DB	2.995	€ 30,94	€ 27,76	€ -3.473.159
VG04 excl. BH incl. DB	2.247	€ 30,94	€ 27,76	€ -2.605.838
VG05 excl. BH incl. DB	720	€ 30,25	€ 27,14	€ -816.361
VG06 excl. BH incl. DB	2.246	€ 30,25	€ 27,14	€ -2.547.172
VG07 excl. BH incl. DB	57	€ 30,25	€ 27,14	€ -64.678
VG08 excl. BH incl. DB	240	€ 39,60	€ 35,53	€ -356.258
VG03 incl. BH excl. DB	2.065	€ 23,72	€ 21,28	€ -1.837.111
VG04 incl. BH excl. DB	691	€ 23,72	€ 21,28	€ -614.231
VG05 incl. BH excl. DB	316	€ 25,63	€ 23,00	€ -303.581
VG06 incl. BH excl. DB	2.203	€ 25,63	€ 23,00	€ -2.116.979
VG07 incl. BH excl. DB	477	€ 25,63	€ 23,00	€ -457.839
VG08 incl. BH excl. DB	209	€ 33,15	€ 29,75	€ -260.319
VG03 incl. BH incl. DB	3.001	€ 30,94	€ 27,76	€ -3.480.108
VG04 incl. BH incl. DB	4.080	€ 30,94	€ 27,76	€ -4.731.869
VG05 incl. BH incl. DB	6.239	€ 34,23	€ 30,71	€ -8.005.307
VG06 incl. BH incl. DB	8.958	€ 34,23	€ 30,71	€ -11.495.077
VG07 incl. BH incl. DB	10.812	€ 34,23	€ 30,71	€ -13.873.562
VG08 incl. BH incl. DB	4.989	€ 43,57	€ 39,10	€ -8.147.838
LVG01	10	€ 30,94	€ 27,76	€ -11.547
LVG02	261	€ 30,94	€ 27,76	€ -302.971
LVG03	541	€ 40,24	€ 36,11	€ -816.814
LVG04	179	€ 40,24	€ 36,11	€ -270.221
LVG05	35	€ 40,24	€ 36,11	€ -53.016
SGLVG01	230	€ 40,24	€ 36,11	€ -347.786
ZGVIS01 excl. DB	10	€ 23,72	€ 21,28	€ -8.561
ZGVIS02 excl. DB	64	€ 23,72	€ 21,28	€ -56.484
ZGVIS03 excl. BH excl. DB	44	€ 23,72	€ 21,28	€ -38.960
ZGVIS04 excl. BH excl. DB	12	€ 24,14	€ 21,66	€ -10.687
ZGVIS05 excl. BH excl. DB	3	€ 29,18	€ 26,18	€ -3.415
ZGVIS01 incl. DB	18	€ 30,94	€ 27,76	€ -21.003
ZGVIS02 incl. DB	97	€ 30,94	€ 27,76	€ -112.214
ZGVIS03 excl. BH incl. DB	108	€ 30,94	€ 27,76	€ -125.016
ZGVIS04 excl. BH incl. DB	55	€ 32,73	€ 29,37	€ -67.272
ZGVIS05 excl. BH incl. DB	19	€ 39,60	€ 35,53	€ -28.016

ZZP	Productie per dag (2015) in aantal ZZP's	NHC per dag (2016)	NHC per dag als rente 4,1% (2016)	Effect mutatie NHC per jaar
ZGVIS03 incl. BH excl. DB	44	€ 23,72	€ 21,28	€ -39.109
ZGVIS04 incl. BH excl. DB	16	€ 28,11	€ 25,23	€ -16.329
ZGVIS05 incl. BH excl. DB	32	€ 33,15	€ 29,74	€ -39.527
ZGVIS03 incl. BH incl. DB	183	€ 30,94	€ 27,76	€ -212.789
ZGVIS04 incl. BH incl. DB	216	€ 36,71	€ 32,94	€ -297.144
ZGVIS05 incl. BH incl. DB	411	€ 43,57	€ 39,09	€ -671.670
ZGAUD01 excl. BH excl. DB	9	€ 23,72	€ 21,28	€ -8.324
ZGAUD02 excl. BH excl. DB	37	€ 23,72	€ 21,28	€ -33.263
ZGAUD03 excl. BH excl. DB	5	€ 22,26	€ 19,98	€ -3.820
ZGAUD04 excl. BH excl. DB	18	€ 23,72	€ 21,28	€ -15.776
ZGAUD01 incl. BH incl. DB	7	€ 30,94	€ 27,76	€ -7.696
ZGAUD02 excl. BH incl. DB	51	€ 30,94	€ 27,76	€ -59.243
ZGAUD03 excl. BH incl. DB	26	€ 30,85	€ 27,68	€ -29.576
ZGAUD04 excl. BH incl. DB	35	€ 30,94	€ 27,76	€ -40.439
ZGAUD01 incl. BH excl. DB	22	€ 23,72	€ 21,28	€ -19.251
ZGAUD02 incl. BH excl. DB	69	€ 23,72	€ 21,28	€ -60.931
ZGAUD03 incl. BH excl. DB	27	€ 26,23	€ 23,54	€ -26.708
ZGAUD04 incl. BH excl. DB	65	€ 23,72	€ 21,28	€ -58.221
ZGAUD01 incl. BH incl. DB	5	€ 30,94	€ 27,76	€ -5.659
ZGAUD02 incl. BH incl. DB	136	€ 30,94	€ 27,76	€ -157.559
ZGAUD03 incl. BH incl. DB	330	€ 34,83	€ 31,26	€ -430.783
ZGAUD04 incl. BH incl. DB	50	€ 30,94	€ 27,76	€ -58.102
LG01 excl. DB	101	€ 23,72	€ 21,28	€ -90.032
LG02 excl. DB	338	€ 23,72	€ 21,28	€ -300.357
LG03 excl. BH excl. DB	204	€ 23,72	€ 21,28	€ -181.197
LG04 excl. BH excl. DB	415	€ 23,72	€ 21,28	€ -369.135
LG05 excl. BH excl. DB	101	€ 23,48	€ 21,07	€ -88.660
LG06 excl. BH excl. DB	240	€ 28,45	€ 25,52	€ -257.029
LG07 excl. BH excl. DB	50	€ 28,45	€ 25,52	€ -53.112
LG01 incl. DB	85	€ 30,94	€ 27,76	€ -98.119
LG02 incl. DB	500	€ 30,94	€ 27,76	€ -579.601
LG03 excl. BH incl. DB	165	€ 30,94	€ 27,76	€ -191.421
LG04 excl. BH incl. DB	865	€ 30,94	€ 27,76	€ -1.003.632
LG05 excl. BH incl. DB	138	€ 32,08	€ 28,79	€ -166.376
LG06 excl. BH incl. DB	517	€ 38,87	€ 34,87	€ -753.973
LG07 excl. BH incl. DB	176	€ 38,87	€ 34,87	€ -257.591
LG03 incl. BH excl. DB	51	€ 23,72	€ 21,28	€ -44.977
LG04 incl. BH excl. DB	224	€ 23,72	€ 21,28	€ -199.330
LG05 incl. BH excl. DB	138	€ 27,46	€ 24,64	€ -142.372
LG06 incl. BH excl. DB	645	€ 32,42	€ 29,08	€ -785.101
LG07 incl. BH excl. DB	165	€ 32,42	€ 29,08	€ -201.433
LG03 incl. BH incl. DB	90	€ 30,94	€ 27,76	€ -104.808
LG04 incl. BH incl. DB	701	€ 30,94	€ 27,76	€ -813.498
LG05 incl. BH incl. DB	199	€ 36,05	€ 32,35	€ -269.089
LG06 incl. BH incl. DB	1.190	€ 42,84	€ 38,43	€ -1.914.911
LG07 incl. BH incl. DB	659	€ 42,84	€ 38,43	€ -1.060.426
Totaal GHZ	74.219			€ -88.829.831

ZZP	Productie per dag (2015) in aantal ZZP's	NHC per dag (2016)	NHC per dag als rente 4,1% (2016)	Effect mutatie NHC per jaar
GGZ01B incl. BH excl. DB	0	€ 17,64	€ 15,83	€ -4
GGZ02B incl. BH excl. DB	5	€ 17,64	€ 15,83	€ -3.559
GGZ03B incl. BH excl. DB	99	€ 23,46	€ 21,05	€ -87.074
GGZ04B incl. BH excl. DB	214	€ 23,46	€ 21,05	€ -188.625
GGZ05B incl. BH excl. DB	678	€ 31,92	€ 28,64	€ -811.412
GGZ06B incl. BH excl. DB	156	€ 28,96	€ 25,98	€ -169.370
GGZ07B incl. BH excl. DB	192	€ 33,11	€ 29,70	€ -238.351
GGZ01B incl. BH incl. DB	3	€ 27,46	€ 24,64	€ -3.004
GGZ02B incl. BH incl. DB	12	€ 27,46	€ 24,64	€ -12.532
GGZ03B incl. BH incl. DB	224	€ 33,29	€ 29,87	€ -279.899
GGZ04B incl. BH incl. DB	692	€ 33,29	€ 29,87	€ -864.100
GGZ05B incl. BH incl. DB	2.713	€ 42,82	€ 38,42	€ -4.355.468
GGZ06B incl. BH incl. DB	643	€ 37,97	€ 34,07	€ -914.983
GGZ07B incl. BH incl. DB	1.168	€ 47,72	€ 42,81	€ -2.095.257
Totaal GGZ	6.799			€ -10.023.637
Verblijf niet geïndiceerd	12	€ 25,47	€ 22,84	€ -11.052
Verblijf kortdurend V&V	1.179	€ 38,11	€ 34,18	€ -1.692.116
Verblijf kortdurend VG / LG	254	€ 40,80	€ 36,61	€ -389.070
Verblijf kortdurend ZG	5	€ 42,09	€ 37,77	€ -7.556
Mutatiedag V&V zonder BH	635	€ 25,47	€ 22,84	€ -609.074
Mutatiedag V&V met BH	1.161	€ 25,47	€ 22,84	€ -1.112.884
Crisisopvang V&V met BH	329	€ 31,67	€ 28,41	€ -391.597
Crisisopvang VG zonder BH	10	€ 30,25	€ 27,14	€ -11.430
Crisisopvang VG met BH	204	€ 34,23	€ 30,71	€ -261.327
Crisisopvang LVG	35	€ 40,24	€ 36,11	€ -52.594
KIB	222	€ 56,90	€ 51,04	€ -474.618
Totaal obp	4.045			€ -5.013.318
Totaal Wlz	214.444			€ -249.906.410

C Berekening macro-effect aanpassing onderhoudscomponent in NHC

ZZP	Productie per dag (2015) in aantal ZZP's	NHC per dag (2016)	NHC per dag bij onderhoud 2%	Effect mutatie NHC per jaar
VV01	1.107	€ 25,47	€ 30,74	€ 2.127.660
VV02	4.023	€ 26,75	€ 32,28	€ 8.122.734
VV03 excl. BH	9.486	€ 29,20	€ 35,24	€ 20.906.562
VV04 excl. BH	21.079	€ 29,62	€ 35,74	€ 47.123.119
VV05 excl. BH	6.989	€ 29,15	€ 35,18	€ 15.377.578
VV06 excl. BH	8.235	€ 29,07	€ 35,08	€ 18.069.017
VV07 excl. BH	560	€ 30,02	€ 36,23	€ 1.268.654
VV08 excl. BH	198	€ 30,92	€ 37,31	€ 462.527
VV09b excl. BH	4	€ 28,29	€ 34,14	€ 8.377
VV10 excl. BH	14	€ 30,92	€ 37,31	€ 32.857
VV03 incl. BH	150	€ 29,64	€ 35,77	€ 336.294
VV04 incl. BH	2.288	€ 30,06	€ 36,28	€ 5.191.090
VV05 incl. BH	42.928	€ 30,06	€ 36,28	€ 97.395.713
VV06 incl. BH	16.214	€ 30,72	€ 37,07	€ 37.593.597
VV07 incl. BH	13.112	€ 31,67	€ 38,22	€ 31.340.742
VV08 incl. BH	2.240	€ 32,57	€ 39,30	€ 5.505.377
VV09b incl. BH	561	€ 38,50	€ 46,46	€ 1.630.151
VV10 incl. BH	192	€ 32,57	€ 39,30	€ 472.487
Totaal V&V	129.381			€ 292.964.537

ZZP	Productie per dag (2015) in aantal ZZP's	NHC per dag (2016)	NHC per dag bij onderhoud 2%	Effect mutatie NHC per jaar
VG01 excl. DB	234	€ 23,72	€ 28,62	€ 419.445
VG02 excl. DB	1.601	€ 23,72	€ 28,62	€ 2.867.072
VG03 excl. BH excl. DB	4.150	€ 23,72	€ 28,62	€ 7.429.902
VG04 excl. BH excl. DB	1.355	€ 23,72	€ 28,62	€ 2.426.673
VG05 excl. BH excl. DB	305	€ 21,66	€ 26,14	€ 498.981
VG06 excl. BH excl. DB	1.779	€ 21,66	€ 26,14	€ 2.908.135
VG07 excl. BH excl. DB	26	€ 21,66	€ 26,14	€ 41.802
VG08 excl. BH excl. DB	85	€ 29,18	€ 35,21	€ 187.063
VG01 incl. DB	68	€ 30,94	€ 37,34	€ 157.707
VG02 incl. DB	635	€ 30,94	€ 37,34	€ 1.482.656
VG03 excl. BH incl. DB	2.995	€ 30,94	€ 37,34	€ 6.993.305
VG04 excl. BH incl. DB	2.247	€ 30,94	€ 37,34	€ 5.246.930
VG05 excl. BH incl. DB	720	€ 30,25	€ 36,51	€ 1.643.645
VG06 excl. BH incl. DB	2.246	€ 30,25	€ 36,51	€ 5.128.391
VG07 excl. BH incl. DB	57	€ 30,25	€ 36,51	€ 130.220
VG08 excl. BH incl. DB	240	€ 39,60	€ 47,79	€ 717.279
VG03 incl. BH excl. DB	2.065	€ 23,72	€ 28,62	€ 3.697.718
VG04 incl. BH excl. DB	691	€ 23,72	€ 28,62	€ 1.236.318
VG05 incl. BH excl. DB	316	€ 25,63	€ 30,93	€ 611.214
VG06 incl. BH excl. DB	2.203	€ 25,63	€ 30,93	€ 4.262.166
VG07 incl. BH excl. DB	477	€ 25,63	€ 30,93	€ 921.778
VG08 incl. BH excl. DB	209	€ 33,15	€ 40,00	€ 524.107
VG03 incl. BH incl. DB	3.001	€ 30,94	€ 37,34	€ 7.007.297
VG04 incl. BH incl. DB	4.080	€ 30,94	€ 37,34	€ 9.527.753
VG05 incl. BH incl. DB	6.239	€ 34,23	€ 41,31	€ 16.117.915
VG06 incl. BH incl. DB	8.958	€ 34,23	€ 41,31	€ 23.144.113
VG07 incl. BH incl. DB	10.812	€ 34,23	€ 41,31	€ 27.932.940
VG08 incl. BH incl. DB	4.989	€ 43,57	€ 52,58	€ 16.404.805
LVG01	10	€ 30,94	€ 37,34	€ 23.250
LVG02	261	€ 30,94	€ 37,34	€ 610.041
LVG03	541	€ 40,24	€ 48,56	€ 1.643.923
LVG04	179	€ 40,24	€ 48,56	€ 543.847
LVG05	35	€ 40,24	€ 48,56	€ 106.699
SGLVG01	230	€ 40,24	€ 48,56	€ 699.956
ZGVIS01 excl. DB	10	€ 23,72	€ 28,62	€ 17.231
ZGVIS02 excl. DB	64	€ 23,72	€ 28,62	€ 113.690
ZGVIS03 excl. BH excl. DB	44	€ 23,72	€ 28,62	€ 78.419
ZGVIS04 excl. BH excl. DB	12	€ 24,14	€ 29,13	€ 21.539
ZGVIS05 excl. BH excl. DB	3	€ 29,18	€ 35,21	€ 6.867
ZGVIS01 incl. DB	18	€ 30,94	€ 37,34	€ 42.290
ZGVIS02 incl. DB	97	€ 30,94	€ 37,34	€ 225.946
ZGVIS03 excl. BH incl. DB	108	€ 30,94	€ 37,34	€ 251.723
ZGVIS04 excl. BH incl. DB	55	€ 32,73	€ 39,50	€ 135.556
ZGVIS05 excl. BH incl. DB	19	€ 39,60	€ 47,79	€ 56.354

ZZP	Productie per dag (2015) in aantal ZZP's	NHC per dag (2016)	NHC per dag bij onderhoud 2%	Effect mutatie NHC per jaar
ZGVIS03 incl. BH excl. DB	44	€ 23,72	€ 28,62	€ 78.718
ZGVIS04 incl. BH excl. DB	16	€ 28,11	€ 33,92	€ 32.911
ZGVIS05 incl. BH excl. DB	32	€ 33,15	€ 40,00	€ 79.482
ZGVIS03 incl. BH incl. DB	183	€ 30,94	€ 37,34	€ 428.457
ZGVIS04 incl. BH incl. DB	216	€ 36,71	€ 44,30	€ 598.754
ZGVIS05 incl. BH incl. DB	411	€ 43,57	€ 52,58	€ 1.351.065
ZGAUD01 excl. BH excl. DB	9	€ 23,72	€ 28,62	€ 16.755
ZGAUD02 excl. BH excl. DB	37	€ 23,72	€ 28,62	€ 66.952
ZGAUD03 excl. BH excl. DB	5	€ 22,26	€ 26,86	€ 7.701
ZGAUD04 excl. BH excl. DB	18	€ 23,72	€ 28,62	€ 31.754
ZGAUD01 excl. BH incl. DB	7	€ 30,94	€ 37,34	€ 15.496
ZGAUD02 excl. BH incl. DB	51	€ 30,94	€ 37,34	€ 119.288
ZGAUD03 excl. BH incl. DB	26	€ 30,85	€ 37,23	€ 59.595
ZGAUD04 excl. BH incl. DB	35	€ 30,94	€ 37,34	€ 81.425
ZGAUD01 incl. BH excl. DB	22	€ 23,72	€ 28,62	€ 38.749
ZGAUD02 incl. BH excl. DB	69	€ 23,72	€ 28,62	€ 122.642
ZGAUD03 incl. BH excl. DB	27	€ 26,23	€ 31,65	€ 53.827
ZGAUD04 incl. BH excl. DB	65	€ 23,72	€ 28,62	€ 117.187
ZGAUD01 incl. BH incl. DB	5	€ 30,94	€ 37,34	€ 11.395
ZGAUD02 incl. BH incl. DB	136	€ 30,94	€ 37,34	€ 317.250
ZGAUD03 incl. BH incl. DB	330	€ 34,83	€ 42,03	€ 868.013
ZGAUD04 incl. BH incl. DB	50	€ 30,94	€ 37,34	€ 116.991
LG01 excl. DB	101	€ 23,72	€ 28,62	€ 181.216
LG02 excl. DB	338	€ 23,72	€ 28,62	€ 604.555
LG03 excl. BH excl. DB	204	€ 23,72	€ 28,62	€ 364.712
LG04 excl. BH excl. DB	415	€ 23,72	€ 28,62	€ 742.991
LG05 excl. BH excl. DB	101	€ 23,48	€ 28,34	€ 178.498
LG06 excl. BH excl. DB	240	€ 28,45	€ 34,33	€ 516.129
LG07 excl. BH excl. DB	50	€ 28,45	€ 34,33	€ 106.652
LG01 incl. DB	85	€ 30,94	€ 37,34	€ 197.565
LG02 incl. DB	500	€ 30,94	€ 37,34	€ 1.167.044
LG03 excl. BH incl. DB	165	€ 30,94	€ 37,34	€ 385.432
LG04 excl. BH incl. DB	865	€ 30,94	€ 37,34	€ 2.020.842
LG05 excl. BH incl. DB	138	€ 32,08	€ 38,71	€ 334.982
LG06 excl. BH incl. DB	517	€ 38,87	€ 46,91	€ 1.515.422
LG07 excl. BH incl. DB	176	€ 38,87	€ 46,91	€ 517.736
LG03 incl. BH excl. DB	51	€ 23,72	€ 28,62	€ 90.529
LG04 incl. BH excl. DB	224	€ 23,72	€ 28,62	€ 401.209
LG05 incl. BH excl. DB	138	€ 27,46	€ 33,14	€ 286.643
LG06 incl. BH excl. DB	645	€ 32,42	€ 39,12	€ 1.577.062
LG07 incl. BH excl. DB	165	€ 32,42	€ 39,12	€ 404.626
LG03 incl. BH incl. DB	90	€ 30,94	€ 37,34	€ 211.033
LG04 incl. BH incl. DB	701	€ 30,94	€ 37,34	€ 1.638.002
LG05 incl. BH incl. DB	199	€ 36,05	€ 43,50	€ 541.786
LG06 incl. BH incl. DB	1.190	€ 42,84	€ 51,70	€ 3.848.811
LG07 incl. BH incl. DB	659	€ 42,84	€ 51,70	€ 2.131.368
Totaal GHZ	74.219			€ 178.823.912

ZZP	Productie per dag (2015) in aantal ZZP's	NHC per dag (2016)	NHC per dag bij onderhoud 2%	Effect mutatie NHC per jaar
GGZ01B incl. BH excl. DB	0	€ 17,64	€ 21,29	€ 7
GGZ02B incl. BH excl. DB	5	€ 17,64	€ 21,29	€ 7.164
GGZ03B incl. BH excl. DB	99	€ 23,46	€ 28,31	€ 175.266
GGZ04B incl. BH excl. DB	214	€ 23,46	€ 28,31	€ 379.672
GGZ05B incl. BH excl. DB	678	€ 31,92	€ 38,52	€ 1.632.981
GGZ06B incl. BH excl. DB	156	€ 28,96	€ 34,95	€ 340.861
GGZ07B incl. BH excl. DB	192	€ 33,11	€ 39,96	€ 478.650
GGZ01B incl. BH incl. DB	3	€ 27,46	€ 33,14	€ 6.047
GGZ02B incl. BH incl. DB	12	€ 27,46	€ 33,14	€ 25.228
GGZ03B incl. BH incl. DB	224	€ 33,29	€ 40,17	€ 563.465
GGZ04B incl. BH incl. DB	692	€ 33,29	€ 40,17	€ 1.739.518
GGZ05B incl. BH incl. DB	2.713	€ 42,82	€ 51,67	€ 8.766.547
GGZ06B incl. BH incl. DB	643	€ 37,97	€ 45,82	€ 1.841.654
GGZ07B incl. BH incl. DB	1.168	€ 47,72	€ 57,59	€ 4.207.922
Totaal GGZ	6.799			€ 20.164.983
Verblijf niet geïndiceerd	12	€ 25,47	€ 30,74	€ 22.157
Verblijf kortdurend V&V	1.179	€ 38,11	€ 45,99	€ 3.392.434
Verblijf kortdurend VG / LG	254	€ 40,80	€ 49,24	€ 783.341
Verblijf kortdurend ZG	5	€ 42,09	€ 50,79	€ 15.214
Mutatiedag V&V zonder BH	635	€ 25,47	€ 30,74	€ 1.221.100
Mutatiedag V&V met BH	1.161	€ 25,47	€ 30,74	€ 2.231.162
Crisisopvang V&V met BH	329	€ 31,67	€ 38,22	€ 785.764
Crisisopvang VG zonder BH	10	€ 30,25	€ 36,51	€ 23.013
Crisisopvang VG met BH	204	€ 34,23	€ 41,31	€ 526.155
Crisisopvang LVG	35	€ 40,24	€ 48,56	€ 105.850
KIB	222	€ 56,90	€ 68,67	€ 953.180
Totaal obp	4.045			€ 10.059.370
Totaal Wlz	214.444			€ 502.012.801